ମେସର୍ସ ଜେ. କେ. ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ

ବନାମ

ଦିଲ୍ଲୀ ରାଜ୍ୟର ଜାତୀୟ ରାଜଧାନୀ ଅଞ୍ଚଳ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ଫେବୃଆରୀ 23, 2001

[କେ. ଟି. ଥୋମାସ୍, ଆର୍. ପି. ସେଠି ଏବଂ ବି. ଏନ୍. ଅଗ୍ରୱାଲ୍, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିମାନେ]

ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1973: ଧାରା 173, 301, 302 ଏବଂ 435

ଅପରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ- ପରିଚାଳନା- ଅଭିଯୋଗକାରୀ- କାର୍ଯ୍ୟକାରି- ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ ଭଙ୍ଗ ଏବଂ ଠକେଇ ଅଭିଯୋଗ- ଅଭିଯୋଗ ଫର୍ଦ୍ଦ ଦାଖଲ ହୋଇଛି- ଅପରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଛନ୍ତି- କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କୁ ଏକ ପକ୍ଷ ଭାବରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ମନା କରିଛନ୍ତି- ସଠିକତା- ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଛି:ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ଫୌଜଦାରୀ ମାମଲାର ଉତ୍ପତ୍ତି ହେଉଛି ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କର ଏହି ଅଭିଯୋଗ, ଯେ ସେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟାୟର ଶିକାର ହୋଇଛନ୍ତି- ତେଣୁ, ବ୍ୟଥିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ବାଦ୍ ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ- ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଶୁଣିବାକୁ ବାଧ୍ୟ- ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କୁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପରେ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଆବେଦନର ଫଏସଲା କରିବାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଆବେଦନକାରୀ ପୋଲିସ ନିକଟରେ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରି ଅଭିଯୋଗ କରିଥିଲେ ଯେ ଉତ୍ତରଦାତା 2 ଏବଂ 3 ଆପରାଧିକ ବିଶ୍ୱାସ ଭଙ୍ଗ ଏବଂ ଠକେଇ ଅପରାଧ କରିଛନ୍ତି । ଉକ୍ତ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଫର୍ଦ୍ଦ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା, ଏବଂ ସେମାନେ ଅଭିଯୋଗ ଫର୍ଦ୍ଦକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ସେହି ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ଏହି ଆଧାରରେ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ ଯେ ଥରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମାମଲାର ସଂଜ୍ଞାନ ନେବା ପରେ, ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କର ନିଜ ପକ୍ଷ ରଖିବାର ଅଧିକାର ଶେଷ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ସେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ଜଣେ ବ୍ୟଥିତ ପକ୍ଷ ଭାବରେ ଆଉ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ ନାହିଁ, ଯେଉଁଥିରେ ସେ ନିଜର ମତ ରଖିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଅଟନ୍ତି । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ଆବେଦନ ।

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଛନ୍ତି ଯେ 1. ପୋଲିସ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ବିବରଣୀ ଆଧାରରେ ଫୌଜଦାରୀ ଅଦାଲତ ଅପରାଧର ସଂଜ୍ଞାନ ନେଉଥିବା ସମୟରେ, ବ୍ୟଥିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଉପେକ୍ଷା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ବାସ୍ତବତାକୁ ଅଣଦେଖା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଏଭଳି ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ମାମଲାର ଉତ୍ପତ୍ତି ହେଉଛି ଜଣେ କିମ୍ବା ଅଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନେ ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅପରାଧ କରି ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ କରିଛନ୍ତି ।

_ଠାକୁର ରାମ ବନାମ ବିହାର ରାଜ୍ୟ,_ ଏଆଇଆର (1966) ଏସସି 911, ମାମଲା ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଛି ।

2. ଆହତ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କୁ ସୂଚନା ଜାରି କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଉପରେ ନାହିଁ । ପୋଲିସ୍‌ର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ବିବରଣୀକୁ ବିଚାରକୁ ନେବା ସମୟରେ, (କେବଳ ଯେତେବେଳେ ପୋଲିସ ତଦନ୍ତ ସାରି ଏହି ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ବିବରଣୀ ଦିଏ ଯେ ଏହି ମାମଲାରେ କୌଣସି ଅପରାଧ ଘଟିନାହିଁ) ଏଫଇଆର ଦେଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଯେପରି ନିଜର ମତ ରଖିପାରିବେ, ସେଥିପାଇଁ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ତାଙ୍କୁ ସୂଚନା ମାଧ୍ୟମରେ ଜଣାଇବାକୁ ହକ୍‌ଦାର ଅଟନ୍ତି । ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଆହତ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ଅଭିଯୁକ୍ତର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କୀୟ ପୋଲିସ୍ ବିବରଣୀ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ସମୟରେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ହାଜର ହୋଇପାରିବେ, ଯଦି ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟଥା ଜାଣିବାକୁ ପାଆନ୍ତି ଯେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଏହି ବିବରଣୀ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି । ଯଦି ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତି ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ହାଜର ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣିବା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଭଗବନ୍ତ ସିଂ ବନାମ ପୋଲିସ ଆୟୁକ୍ତ **[1985] 2 ଏସସିସି 537, ମାମଲା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା ।**

3. ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଦାୟର କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନକୁ ଏବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଫଏସଲା କରାଯାଇପାରିବ, କିନ୍ତୁ ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିଜ ପକ୍ଷ ରଖିବା ପାଇଁ ଏକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର: ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 222/2001

26.9.2000 ତାରିଖରେ ଦିଲ୍ଲୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସିଆରଏଲ.ଏମ. (ମୁଖ୍ୟ) ସଂଖ୍ୟା 2672/2000 ର ସିଆରଏଲ.ଏମ. ସଂଖ୍ୟା 3715/2000 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଏହି ଆବେଦନ ଆସିଛି ।

ଅଶୋକ ଏଚ. ଦେଶାଇ, ଏସ୍. ଏସ୍. ଗାନ୍ଧୀ, ଅନୁପ ବଗାଇ, ଅରୁଣ କେ. ସିହ୍ନା ଏବଂ ରାକେଶ ସିଂହ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ।

ଯଶପାଲ ସିଂ, ସି. ମୁଖୋପାଧ, ମନୀଷ କୁମାର ଏବଂ ଭି. କୃଷ୍ଣ ମୂର୍ତ୍ତି ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 3 ପାଇଁ ।

ରାକେଶ କେ. ଶର୍ମା ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 2 ପାଇଁ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଥୋମାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା । ଅନୁମତି ମଞ୍ଜୁର କରାଗଲା ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ସାଧାରଣ ଏବଂ ଆପାତତଃ ସୁରକ୍ଷିତ ଯେ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ଶୁଣାଯାଇପାରିବ । କିନ୍ତୁ, ତାଙ୍କର କହିବା ଅଧିକାର ନାହିଁ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେବାର କ୍ଷମତା ଅଦାଲତଙ୍କ ପାଖରେ ନାହିଁ ବୋଲି କହି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଶୁଣାଣିର ସମସ୍ତ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କରିଦେଇଛନ୍ତି । ଏପରି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଆହୁରି ଜଟିଳ ହୋଇଥିବାରୁ ସେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଛନ୍ତି ।

କେତେକ ଅପରାଧରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଅଦାଲତରେ, ବିଚାରାଧୀନ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଦିଲ୍ଲୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ହିଁ ଅପରାଧିକ ମାମଲା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା, ତେଣୁ ସେହି ମାମଲାକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କର ପକ୍ଷକୁ ମଧ୍ୟ ଶୁଣାଯାଉ । ଦିଲ୍ଲୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଜଣେ ବିଦ୍ୱାନ ଏକକ ବିଚାରପତି, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସେପରି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରି ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି ଯେ ନ୍ୟାୟାଳୟର "ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ମତ ହେଉଛି ଯେ ଥରେ ଅଭିଯୋଗର ସଂଜ୍ଞାନ ନେବା ପରେ, ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କୁ ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ଅଧିକାର ସମାପ୍ତ ହୁଏ ଏବଂ ତା'ପରେ ସେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଏପରି ଭାବରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ ନାହିଁ, ଯେମିତି କି ସେ ଜଣେ ବ୍ୟଥିତ ପକ୍ଷ ଏବଂ ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ତାଙ୍କର ମତାମତ ରଖିବା ନିହାତି ଜରୁରୀ ।"

ଏହାର ପୃଷ୍ଠଭୂମି ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା । ଉତ୍ତରଦାତା 2 ଏବଂ 3 ଆପରାଧିକ ବିଶ୍ୱାସ ଭଙ୍ଗ ଅପରାଧ କରିଥିବା ଅଭିଯୋଗ କରି ଆବେଦନକାରୀ ପୋଲିସ ନିକଟରେ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ।ଯେତେବେଳେ ସେ ଅନୁଭବ କଲେ ଯେ ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ପୋଲିସ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ସେ ଏଫଆଇଆରକୁ ପଞ୍ଜିକରଣ କରିବାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ତେବେ, ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନର ଫଏସଲା ହେବା ପୂର୍ବରୁ ପୋଲିସ, ଅଦାଲତଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲା ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ଉପରେ ଏଫଆଇଆର୍ ପୂର୍ବରୁ ପଞ୍ଜୀକୃତ ହୋଇସାରିଛି । ଏହାପରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଏଫଆଇଆର୍ କୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନ ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନରେ ସାମିଲ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । କେତେକ କାରଣରୁ ଉକ୍ତ ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନକୁ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସରଣ କରାଯାଇନଥିଲା ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଏହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ନିଆଯାଇଥିଲା ।

ତଦନ୍ତ ପରେ ପୋଲିସ ଆଇପିସିର ଧାରା 420, 406 ଏବଂ 120 B ଅନୁଯାୟୀ ହୋଇଥିବା ଅପରାଧ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗ ଫର୍ଦ୍ଦ ଦାଖଲ କରିଥିଲା ଏବଂ ଅଦାଲତ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କୁ 31.5.2000 ରେ ଅଦାଲତରେ ହାଜର ହେବାକୁ ଡାକରା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜାରି କରିଥିଲେ । ସେହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ପୋଲିସ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଉପରୋକ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ଫର୍ଦ୍ଦ ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଅଦାଲତରେ ବିଚାରାଧୀନ ଅପରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ରଦ୍ଦ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ।ଏହି ଆଜ୍ଞାଦେଶ ଆବେଦନରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରାଯାଇ ନଥିଲା, ତେଣୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମୁଖ୍ୟ ଯୁକ୍ତି ଥିଲା ଯେ *ଭଗବନ୍ତ ସିଂ ବନାମ ପୋଲିସ ଆୟୁକ୍ତ* [1985] 2 ଏସସିସି 537 ମାମଲାରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିର୍ଣ୍ଣୟ । ଦିଲ୍ଲୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ବିଦ୍ୱାନ ଏକକ ବିଚାରପତି ଅନୁଭବ କରିଥିଲେ ଯେ ପୂର୍ବ ନିର୍ଣ୍ଣୟ (*ଠାକୁର ରାମ ବନାମ ବିହାର ରାଜ୍ୟ*, ଏଆଇଆର୍ (1966) ଏସସି 911) ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ବାସ୍ତବ ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ ଅଧିକ ଉପଯୁକ୍ତ ଏବଂ ସେହି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଉପରେ ଆଧାର କରି ବିଦ୍ୱାନ ଏକକ ବିଚାରପତି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ ।

ଠାକୁର ରାମ ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଯାହା ବିଦ୍ୱାନ ଏକକ ବିଚାରପତିଙ୍କୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବାଟ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଥିଲା, ତାହା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

"ପୋଲିସ୍ ବିବରଣୀ ଉପରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଥିବା ଏକ ମାମଲାରେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପକ୍ଷର ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି *ଛିତି* ନାହିଁ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଧାରା 435 (ପୁରୁଣା ସିଆର.ପି.ସି.) ର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ବହୁତ ବ୍ୟାପକ ଏବଂ ସେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ *ନିଜଆଡୁ* ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ । ତେବେ, ଏକ ପୀଡ଼ିତ ପକ୍ଷ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା ପାଇଁ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କୁ କ୍ଷତି ପହଞ୍ଚାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ସେ ଅଭିଯୋଗ କରୁଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡିତ କରିବା ପାଇଁ ଫୌଜଦାରୀ ଆଇନକୁ ଏକ ଅସ୍ତ୍ର ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । କେତେକ ବ୍ୟତିକ୍ରମକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ, ଫୌଜଦାରୀ ମାମଲାରେ ଯେଉଁ ପକ୍ଷକୁ ପୀଡ଼ିତ ପକ୍ଷ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ତାହା ହେଉଛି ରାଜ୍ୟ, ଯିଏ ସମୁଦାୟର ସାମାଜିକ ସ୍ୱାର୍ଥର ସଂରକ୍ଷକ ତେଣୁ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସମାଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି, ତାକୁ ଆଇନର କାଠଗଡ଼ାକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିବା ରାଜ୍ୟର ଦାୟିତ୍ୱ........."

ଏହା ଏପରି ଏକ ମାମଲା ଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ସରକାରୀ ଓକିଲ ଏକ ବିଚାରାଧୀନ ମାମଲାରେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ପାଖରେ ଆଉ ଦୁଇଟି ଅପରାଧକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଅଭିଯୋଗ ଫର୍ଦ୍ଦର ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯାହା କେବଳ ଦୌରା ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ଏବଂ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମାମଲାଟିକୁ ଦୌରା ଅଦାଲତକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ । ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଆଦେଶକୁ ଅଭିଯୋଜନ ଆପତ୍ତି କରିନଥିଲା । ତେବେ, ସେହି ମାମଲାର ସୂଚନାଦାତା ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା 1898 (ପୁରୁଣା ସଂହିତା) ର ଧାରା 435 ଅନୁଯାୟୀ ଦୌରା ଅଦାଲତରେ ଏକ ପୁନରୀକ୍ଷଣ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଦୌରା ବିଚାରପତି, ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଏହି ମାମଲା ଦୌରା ଅଦାଲତକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ।ଦୌରା ଅଦାଲତଙ୍କ ଉକ୍ତ ଆଦେଶକୁ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ସେହି ଆପତ୍ତି ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା । ଏହାପରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ଉପରୋକ୍ତ ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ତିନି ଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠ ପୁରୁଣା ସଂହିତାର ଧାରା 435 ଏବଂ 437 ର ପରିସର ଉପରେ ବିଚାର କରିଥିଲେ ।ଉକ୍ତ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେହି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିଥିଲେ ଯାହା ଉପରେ ଉଦ୍ଧୃତ ହୋଇଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ଏକକ ବିଚାରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ଯେତେବେଳେ ସରକାରୀ ଓକିଲ କୌଣସି ମାମଲାର ପରିଚାଳନା ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥାଆନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପକ୍ଷର ଏହି ମାମଲାରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ଅଭିଯୋଗର ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ପୁନଃ-ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି ।

କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ପରିସ୍ଥିତି ଭିନ୍ନ, କାରଣ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଅପରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଥିଲେ । ଫୌଜଦାରୀ ମାମଲା ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ନିଜେ ଦାଖଲ କରିଥିବା ଆବେଦନରେ ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କୁ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରିବା ଜରୁରୀ ନୁହେଁ, କାରଣ ଯେତେବେଳେ ପୋଲିସ ଅଭିଯୋଗ ଫର୍ଦ୍ଦ ଦାଖଲ କରିସାରିଛି, ସେତେବେଳେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କର ଏପରି କରିବାର କୌଣସି ବାଧ୍ୟକତା ନାହିଁ । ମାମଲାକୁ ଚାଲୁ ରଖିବା ମୁଖ୍ୟତଃ ରାଜ୍ୟର ଦାୟିତ୍ୱ ଅଟେ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଫୌଜଦାରୀ ମାମଲାକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଆବେଦନ କରାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ଯଦି ଅଭିଯୋଗକାରୀ ନିଜ ପକ୍ଷ ରଖି ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କର ଅନୁରୋଧ ସତ୍ତ୍ୱେ ତାଙ୍କୁ ଅଦାଲତରେ ଶୁଣାଣିରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଘୋର ଅନ୍ୟାୟ ହେବ । ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିବା ଅପରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ରଦ୍ଦ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ସତ୍ତ୍ୱେ ତାଙ୍କ କଥା ଆଦୌ ଶୁଣାଯିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଅଦାଲତ ତାଙ୍କୁ କହିବାର ଲାଭ କ'ଣ । ଫୌଜଦାରୀ ମାମଲା ରଦ୍ଦ

ହେଲେ ସେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟଳୟରେ ଏହାକୁ ଆପତ୍ତି କରିବାର ଅଧିକାର ପାଇପାରନ୍ତି ବୋଲି କହିବା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା କୌଣସି ଆଶ୍ୱସ୍ତିର ବିଷୟ ନୁହେଁ ।

ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା (ସଂକ୍ଷେପରେ "ସଂହିତା") ରେ ପରିକଳ୍ପିତ ଯୋଜନା ସୂଚିତ କରେ ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ହୋଇଥିବା ଅପରାଧ ଦ୍ୱାରା ପୀଡ଼ିତ, କେବଳ ପୋଲିସ ଦ୍ୱାରା ତଦନ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଭୋଯୋଗ ଫର୍ଦ୍ଦ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା କାରଣରୁ ତାଙ୍କୁ ବିଚାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ବାଦ୍ ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ । ଏପରିକି, ଅଦାଲତ ଏହି ଅପରାଧକୁ ସଂଜ୍ଞାନକୁ ନେଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ, ଅଦାଲତକୁ ଆସିବାକୁ ବାରଣ କରିବା ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଏପରିକି ଦୌରା ଅଦାଲତରେ ମଧ୍, ଯେଉଁଠି ସରକାରୀ ଓକିଲ ସଂହିତାର ଧାରା 225 ଅନୁଯାୟୀ ମକଦ୍ଦମା ଚଳାଇବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଏକମାତ୍ର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ, ଜଣେ ଘରୋଇ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଏହି ମାମଲାରେ ଜଡିତ ଅପରାଧ ଦ୍ୱାରା ପୀଡ଼ିତ, ତାଙ୍କୁ ବିଚାରରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବାରୁ ବଞ୍ଚିତ କରାଯାଏ ନାହିଁ । ସଂହିତାର ଧାରା 301 (2) ରୁ ଏହାକୁ ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇପାରିବ, ଯାହାକୁ ଏହିପରି ପାଠ କରାଯାଏ:

> "ଯଦି ଏପରି କୌଣସି ମାମଲାରେ କୌଣସି ଘରୋଇ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମକଦ୍ଦମା ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଓକିଲଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଅନ୍ତି, ତେବେ ମାମଲାର ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ସରକାରୀ ଓକିଲ କିମ୍ବା ସହକାରୀ ସରକାରୀ ଓକିଲ ମକଦ୍ଦମା ପରିଚାଳନା କରିବେ, ଏବଂ ଏହିପରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିବା ସରକାରୀ ଓକିଲ କିମ୍ବା ସହକାରୀ ସରକାରୀ ଓକିଲ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ, ଏବଂ ମାମଲାର ସାକ୍ଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ବନ୍ଦ ହେବା ପରେ ଅଦାଲତଙ୍କ ଅନୁମତି ନେଇ ଲିଖିତ ଯୁକ୍ତି ଦାଖଲ କରିପାରିବେ ।”

ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି "ତଦନ୍ତ ଏବଂ ବିଚାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସାଧାରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା" ଶୀର୍ଷକ ଅଧ୍ୟାୟ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ।" ଯେତେବେଳେ ଏପରି ଏକ ଭୂମିକା ଜଣେ ଘରୋଇ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ବାହ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଏ, ଯଦିଓ ଏହା ଏକ ସୀମିତ ଭୂମିକା, ଏପରିକି ଦୌରା ଅଦାଲତରେ ମଧ୍ୟ, ଏହା ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଯେ ଘରୋଇ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯଦି ବ୍ୟଥିତ ହୋଇଛନ୍ତି, କେବଳ ପୋଲିସ ଦ୍ୱାରା ମାମଲାର ଅଭିଯୋଗ ଫର୍ଦ୍ଦ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥବା କାରଣ ପାଇଁ ଫୌଜଦାରୀ ଅଦାଲତରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରୁ ବାଦ୍ ପଡନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହା ଆହୁରି ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ଦୌରା ଅଦାଲତ ସମେତ ଅଦାଲତରେ ତାଙ୍କର ଲିଖିତ ଯୁକ୍ତି ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଏପରି ଘରୋଇ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁମତି ଦେବା ପାଇଁ ଅଦାଲତଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ଦିଆଯାଇଛି । ଯଦି ସେ ଏପରି କୌଣସି ଲିଖିତ ଯୁକ୍ତି ଦାଖଲ କରନ୍ତି, ତେବେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବା ପୂର୍ବରୁ ଏପରି ଯୁକ୍ତି ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ଅଦାଲତଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଉପରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଏପରି ଏକ ଯୋଜନାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହା କିପରି କୁହାଯାଇପାରିବ ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଅପରାଧ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଭିଯୋଗ ସହିତ ଜଡିତ ମାମଲା ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କିମ୍ବା ବିଚାର କରାଯାଉଥିବାବେଳେ ପୀଡ଼ିତ ଘରୋଇ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜକୁ ଅଦାଲତର ପରିସର ବାହାରେ ରଖିବା ଉଚିତ୍ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଉପଯୁକ୍ତ ଯେ ଯେତେବେଳେ ମାମଲାର ବିଚାର ଏକ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଅଦାଲତରେ ହେଉଥାଏ, ସେତେବେଳେ ମକଦ୍ଦମାର ପରିଚାଳନାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଘରୋଇ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଅଧିକ ବ୍ୟାପକ ଥାଏ । ସଂହିତାର ଧାରା 30 ରୁ ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ ଯାହାକୁ ଏହିପରି ପାଠ କରାଯାଏ:

"(1) କୌଣସି ମାମଲାର ତଦନ୍ତ କିମ୍ବା ବିଚାର କରୁଥିବା କୌଣସି ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ, ନିରୀକ୍ଷକ ପାହ୍ୟାର ପୋଲିସ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନିମ୍ନ ପାହ୍ୟାର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମକଦ୍ଦମା ଚଳାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇପାରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ମହାଧିବକ୍ତା କିମ୍ବା ସରକାରୀ ଓକିଲ କିମ୍ବା ସରକାରୀ ଅଭିଯୋଜକ କିମ୍ବା ସହକାରୀ ସରକାରୀ ଅଭିଯୋଜକଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଏପରି ଅନୁମତି ବିନା ଏପରି କରିବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ନାହିଁ:

ଉଲ୍ଲେଖଥାଉକି, କୌଣସି ପୁଲିସ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ମାମଲାର ପରିଚାଳନା କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ, ଯଦି ସେ ସେହି ଅପରାଧର ତଦନ୍ତରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି, ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମାମଲା ରୁଜୁ କରାଯାଇଛି ।

(2) ମାମଲା ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ କିମ୍ବା ଜଣେ ଓକିଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା କରିପାରିବେ ।"

ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଅଦାଲତରେ ମକଦ୍ଦମା ଚଳାଇବାକୁ ଅନୁମତି ପାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପକ୍ଷ, ତାଙ୍କ ତରଫରୁ ଅଦାଲତରେ ଆବଶ୍ୟକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଜଣେ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କୁ ନିୟୋଜିତ କରିପାରିବେ । ଏହା ଏହି ସ୍ଥିତିକୁ ଆହୁରି ବୃଦ୍ଧି କରେ ଯେ ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପକ୍ଷ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହୀ ଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ହୋଇଥିବା ଅପରାଧ ଦ୍ୱାରା ପୀଡ଼ିତ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ସେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାଇ ନିଜେ ମକଦ୍ଦମା ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ନେଇପାରିବେ । ତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧ ଉପରେ ବିଚାର କରିବା ଅଦାଲତଙ୍କ ଅଧିକାର ଅଟେ । ଯଦି ଅଦାଲତ ଭାବନ୍ତି ଯେ ଏପରି ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଉଚିତ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରିବ, ତେବେ ସାଧାରଣତଃ ଅଦାଲତ ଏପରି ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରିବେ । ଅବଶ୍ୟ, ଏହି ବ୍ୟାପକ ବିସ୍ତାର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଅଦାଲତରେ ସୀମିତ ଥାଏ, କାରଣ ଦୌରା ଅଦାଲତରେ ମକଦ୍ଦମା ଚଳାଇବାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଏହିପରି ଘରୋଇ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅଧିକାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ଏବଂ ସରକାରୀ ଓକିଲ ଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସର୍ତ୍ତରେ କରାଯାଇଛି । ଦୌରା ଅଦାଲତରେ ମକଦ୍ଦମା ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରୁଥିବା ସୀମିତ ଭୂମିକା ବିଷୟରେ ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ଏହି ସବୁରୁ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, ପୋଲିସ ଦାଖଲ କରିଥିବା ବିବରଣୀ ଆଧାରରେ ଅଦାଲତ ଯେତେବେଳେ ଅପରାଧର ସଂଜ୍ଞାନ ନିଅନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ବ୍ୟଥିତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପକ୍ଷ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଦୃଶ୍ୟପଟରୁ ବାଦ୍ ପଡନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି ବାସ୍ତବତାକୁ ଅଣଦେଖା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ ଏଭଳି ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ମାମଲାର ଉତ୍ପତ୍ତି ହେଉଛି ଜଣେ କିମ୍ବା ଅଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନେ ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅପରାଧ କରି ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ କରିଛନ୍ତି ।

ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ *ଭଗବନ୍ତ ସିଂ ବନାମ ପୋଲିସ ଆୟୁକ୍ତ* (ଉପୋରୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ ତିନି ଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣର ଉପଯୋଗିତା ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରିବା ପାଇଁ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବା । ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଭଗବତୀ (ସେତେବେଳେ ସେ ଥିଲେ) ବିଚାରପୀଠଙ୍କ ତରଫରୁ ତାଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟରେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଜଣେ ସୂଚନାଦାତା, ଯିଏ କି ପୋଲିସ ଦ୍ୱାରା ତଦନ୍ତ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଏବଂ କୌଣସି ଅପରାଧ ଘଟିଛି କି ନାହିଁ (ଯଦି ଘଟିଛି, ତେବେ କାହା ଦ୍ୱାରା) ତାହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପାଇଁ ନିଜେ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇ ଏଫଆଇଆର ଦାୟର କରିଥାନ୍ତି, ସେ ତଦନ୍ତର ଫଳାଫଳ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଗଭୀର ଭାବେ ଆଗ୍ରହୀ ଥାନ୍ତି, ତେଣୁ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ, ଉକ୍ତ ଏତଲା ଉପରେ ଥାନା ଅଧିକାରୀ କି

ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି, ସେ ବିଷୟରେ ସୂଚନାଦାତାଙ୍କୁ ଅବଗତ କରାଇବା ଆବଶ୍ୟକ । ସଂହିତାର ଧାରା 173 (2) (i) ର ସନ୍ଦର୍ଭରେ ବିଚାରପୀଠ ଏହା କହିଛନ୍ତି ।

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଯଦି ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ମନେ କରନ୍ତି ଯେ ମାମଲାଟି ଆଗକୁ ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଆଧାର ନାହିଁ, ତେବେ ଏହା ସୂଚନାଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ କ୍ଷତିକାରକ ହେବ, କାରଣ ଏଫଆଇଆର୍ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ସଂହିତାର ଧାରା 173 ର ବିଭିନ୍ନ ଖଣ୍ଡକୁ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବା ପରେ, ବିଦ୍ୱାନ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିମାନେ ଉକ୍ତ ରାୟର ପାରା 5 ରେ ଏହି ଆଇନଗତ ନୀତି ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ । ଏହିପରି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଆଇନ ହେଉଛି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ପୋଲିସର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ବିବରଣୀକୁ ବିଚାରକୁ ନେଉଥାନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଆହତ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ମୃତକଙ୍କ ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେବା କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷ ଶୁଣିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଦେବା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନୁହେଁ, (କିନ୍ତୁ, ଯଦି ପୋଲିସ ତାର ବିବରଣୀରେ କୌଣସି ଅପରାଧ ଘଟିନାହିଁ ବୋଲି ଦର୍ଶାଏ) ତେବେ ଏଫ୍ଆଇଆର୍ ଦେଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ପାଖରୁ ସୂଚନା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ଅଟନ୍ତି । ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଆହତ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ଅଭିଯୁକ୍ତର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କୀୟ ପୋଲିସ୍ ବିବରଣୀ ଉପରେ ବିଚାର ହେଉଥିବା ସମୟରେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ହାଜର ହୋଇପାରିବେ, ଯଦି ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟଥା ଜାଣିବାକୁ ପାଆନ୍ତି ଯେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଏହି ବିବରଣୀ ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି । ଯଦି ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତି ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ହାଜର ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣିବା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ । ସେହି ଅନୁପାତର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଂଶକୁ ଉଦ୍ଧୃତ କରିବା ଲାଭଦାୟକ ଅଟେ:

> "ଆହତ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କୀୟ, ଯଦିଓ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଠାରୁ ସୂଚନା ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି, ବିବରଣୀର ବିଚାର ସମୟରେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ହାଜର ହେବାର ଅଧିକାର ଅଛି, ଯଦି ସେ ଅନ୍ୟଥା ଜାଣିବାକୁ ପାଆନ୍ତି ଯେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିବରଣୀର ବିଚାର କରାଯିବ ଏବଂ ଯଦି ସେ ବିବରଣୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିଜର ପକ୍ଷ ଉପସ୍ଥାପନା କରିବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି, ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଆମେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିପାରିବା ଯେ ଯଦିଓ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଆହତ ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କୁ ବିବରଣୀର ବିଚାର ପାଇଁ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ଶୁଣାଣିର ସୂଚନା ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ନୁହଁନ୍ତି, ସେ ତାଙ୍କ ବିବେକାଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରି, ଯଦି ସେ ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି, ଆହତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କିମ୍ବା ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମ୍ପର୍କୀୟ କିମ୍ବା ସମ୍ପର୍କୀୟଙ୍କୁ ଏପରି ସୂଚନା ଦେଇପାରିବେ, କିନ୍ତୁ ଏପରି ସୂଚନା ନଦେବା ଦ୍ୱାରା ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିବରଣୀର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦିଆଯାଇଥିବା କୌଣସି ଆଦେଶ ଉପରେ ଅଯଥାର୍ଥତାର ପ୍ରଭାବ ପଡିବ ନାହିଁ ।"

ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାରେ, ମାନ୍ୟବର ଏକକ ବିଚାରପତି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଠିକ୍ କରିନାହାନ୍ତି, ଯେତେବେଳେ ସେ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କରି କହିଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଅଭିଯୋଗ ଆଧାରରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଫୌଜଦାରୀ ମାମଲାକୁ ଖାରଜ କରିବା ସମୟରେ ଅଭିଯୋଗକାରୀ ଚାହିଁଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଶୁଣାଯିବ ନାହିଁ ।

ତେଣୁ, ଆମେ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଉଛୁ ଏବଂ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରୁଛୁ । ଏହି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ମାମଲାରେ ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ଏକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପରେ ଫୌଜଦାରୀ

କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆବେଦନର ବର୍ତ୍ତମାନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଫଏସଲା କରାଯାଇପାରିବ ।

ତଦନୁସାରେ ଆବେଦନର ଫଏସଲା କରାଗଲା ।

ଭି. ଏସ୍. ଏସ୍.

ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:

ଶ୍ରୀ ଜଟାଧାରୀ ସେଠୀ

ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ), ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।